

KONTEKSTENS BETYDNING FOR NARRATIVSTRUKTUR

Af Erik Møller (Københavns Universitet)

0 Indledning

Inden for det sociolingvistiske paradigme har man normalt kun arbejdet med størrelser der ikke i sig selv er betydningsbærende, dvs. forskningen har fokuseret på fonetisk, fonologisk og syntaktisk variation. Derfor har man kunnet tillade sig at se bort fra den enkelte variabels kontekst da denne kontekst ikke har haft betydning for realisationen af variabelen. Variablen er dermed så at sige ahistorisk. Det forholder sig anderledes med betydningsbærende størrelser, der er historiske og dermed bundet til den kontekst de er fremsat i (Gregersen 1990).

Jeg arbejder i forbindelse med mit kandidatstipendiatprojekt med sprog på et betydningsbærende niveau, nemlig med genrebegrebet. Jeg beskæftiger mig hovedsagelig med narrativen, der er en gengivelse af personlige oplevelser i den rækkefølge som begivenhederne oprindelig fandt sted i (Labov og Waletzky 1967, Labov 1972). Hensigten med min artikel er at sætte spørgsmålstegn ved antagelsen af en generel narrativstruktur og i stedet for argumentere for den antagelse, at en struktur ikke kan ses løsrevet fra sin interaktionelle kontekst. Jeg vil fokusere på narrativens placering i en talestrøm, dens indledning og afslutning og endelig på publikums rolle under fortællingen.

1 Labov og hans arbejde med narrativer

Labov har i to betydningsfulde afhandlinger fra 1967 og 1972 defineret narrativen (Labov og Waletzky 1967, Labov 1972). Det skete i forbindelse med hans store New York undersøgelse, hvor han indsamlede et omfattende empirisk materiale hovedsagelig bestående af sociolingvistiske interviews med en lang række informanter (Labov 1966). På baggrund af en gennemgang af materialets narrativer konkluderede Labov at en fuldt formet narrativ består af følgende strukturdele:

a. abstract (what was this about?)

- b. orientation (who, when, what, where?)
- c. complicating action (then what happened?)
- d. evaluation (so what?)
- e. result (what finally happened?)
- f. coda (back to present (min tilføjelse))
(Labov 1972:370)

Det der definerer en narrativ, er at der eksisterer en sekvens indeholdende complicating action. En minimal narrativ består af to sætninger med hver sin handling i den rækkefølge de oprindelig foregik. Øvrige strukturelementer er fakultative. Jeg vil i denne artikel fokusere på abstract og coda, hvorfor jeg vil gå nærmere ind på Labovs definition af disse.

Labov definerer abstract som et svar på det underliggende spørgsmål 'What was this about', dvs. abstract fokuserer på hvad der sker i 'orientation' og 'complicating action', men dens reference er ofte bredere og inkluderer også 'evaluation' hvorfor 'The abstract not only states what the narrative is about, but why it was told' (Labov 1972:370). Labov understreger at abstract ikke er en annoncering af den kommende narrativ da fortælleren ikke venter noget svar på om han skal fortælle sin narrativ eller ej efter at han har introduceret den i 'abstract' (Labov 1972:364). Ifølge Labov forekommer abstract sjældent i hans narrativmateriale.

* Coda'ens funktion er at signalere at den egentlige narrativ er fortalt færdig, den skal bringe fortæller og publikum fra narrativens univers tilbage til samtalens her-og-nu-univers. Den skal hindre at der kan stilles spørgsmål af typen 'Then what happened' men er ikke i sig selv et svar på et underliggende spørgsmål, hvad der skulle være argumentet for at den i Labovs materiale er sjælden (Labov 1972:370). Frekvensen af coda'er er lavere end frekvensen af abstracts.

Labov interesserede sig for narrativen og satsede på at få så mange narrativer som muligt i sine interviews, fordi narrativen i følge ham skulle indeholde særlig uformel tale, kaldet vernacular (Labov 1984:29). Informanten skulle blive så emotionelt optaget af at fortælle sin narrativ at hun glemt at tænke på hvordan hun skulle udtrykke sig. Labov og

hans feltarbejdere fremprovokerede derfor narrativen ved bestemte spørgeteknikker. Feltarbejderen spurgte fx informanten om denne nogensinde havde været i livsfare, og det havde mange new yorkere åbenbart, for de svarede bekræftende, hvorefter feltarbejderen spurgte 'hvad skete der'. På denne måde var informanten - for at virke samarbejdsvillig - nødt til at fortælle om begivenheden. Labov interesserede sig for en strukturel beskrivelse af narrativen. I hans narrativanalyser er der ikke medtaget overvejelser over kontekstens betydning, eller overvejelser over hvad den talende kunne have haft af kommunikative strategier når hun valgte at fortælle i narrativform. Feltarbejderen hindrede dette valg ved sin spørgeteknik. Narrativens kommunikative funktion er at være svar på feltarbejderens spørgsmål (Wolfson 1976 og 1982). I både sin 1967 og 1972 artikel postulerer Labov at narrativen virker som et muligt universale, i betydningen en prototypisk narrativ.

Labov overvejer på ingen måde om den situation som han har optaget narrativerne i, det sociolingvistiske interview, har nogen indflydelse på narrativens struktur. Det er sikkert ikke fordi han ikke mente at det kunne have interesse og betydning, men fordi det i forhold til hans egentlige hensigt med arbejdet med narrativen var irrelevant, og sidst men ikke mindst fordi han fokuserede på fonetik.

2 Narrativens placering i en talestrøm

Senere arbejder har set på narrativen som en genre placeret i en talestrøm i det sociolingvistiske interview (Wolfson 1976 og 1982, Macaulay 1990, Møller b 1991).

Man kan skitsere den samtalestruktur som blev benyttet af Labov og hans feltarbejdere ved narrativfortælling i det sociolingvistiske interview på følgende måde. Når informanten begynder at fortælle sin narrativ sker der et rolleskift for både feltarbejder og informant, de bliver nu til publikum og fortæller. Samtidig bliver den foregående turtagning der gerne har bestået af hurtige replikskift med spørgsmål-svar sekvenser sat ud af kraft (Sacks m.fl. 1974). Fortælleren har nu ordet indtil hun markerer at narrativen

er overstået hvorefter de samtaleroller og den turtagning der var igang før narrativens fortælling atter indtræder. Da feltarbejderen netop ønsker at få informanten til at fortælle narrativer kan denne være sikker på ikke at blive afbrudt. Feltarbejderens ytringer begrænser sig til småudbrud, som alle markerer at hun er til stede som interesseret publikum. Vi kan derfor tale om at narrativen i det sociolingvistiske interview er monologisk i sin form, og jeg vil herefter referere til den som den monologiske narrativ.

3 Projekt Bysociolingvistikens empiriske materiale

Projekt Bysociolingvistikens datamateriale består både af interviews og gruppesamtaler og der findes narrativer i begge slags optagelser (Albris m.fl. 1988). Jeg vil i denne artikel kun beskæftige mig med gruppesamtalerne og vil nøjes med at henvise til hvad jeg har skrevet om de monologiske narrativer fra vores materiale (Møller b 1991). Jeg vil her fremlægge en analyse af en sekvens fra en af vores gruppesamtaler. (Sekvensen findes som bilag efter artiklen, og det vil være en fordel at man læser sekvensen igennem før man går videre).

Optagelsen finder sted hos Jes T, der er 36 år og gymnasielærer. Til stede er hans far Svend E der er 61 år, han er avanceret fra at have været faglært arbejder til nu at have en offentlig lederstilling med en lang række håndværkere under sig. Endelig deltager Frank C, anden søn af Svend E og dermed lillebror til Jes T, han er 27 år og ved at skrive sit universitetsspeciale. Alle tre har tidligere hver især været optaget i en interviewsituation. Jeg deltager selv som 'participant observer'.

Ca. 70 minutter inde i gruppesamtalen spørger Frank C mig om hvad jeg bruger optagelserne til. Det er min snak om dette som sætter den sekvens i gang som skal behandles her, og som handler om det ikke at blive forstået når man er i udlandet. Foruden denne indholdsmæssige afgrænsning, kan sekvensen afgrænses i forhold til genrevalg (Ryave 1978). Sekvensen består nemlig af en række narrativer fortalt af de tre:

1. 'den bedste tysktalende'	replik 6-43 + 50	(Svend E)
2. 'at købe ind hos bageren'	replik 45-48	(Svend E)
3. 'at købe melon i Paris'	replik 56-77	(Jes T)
4. 'at købe melon i Paris'	replik 79-82	(Jes T)
5. 'udtalen af ordet pain'	replik 105-122	(Jes T)
6. 'en allgemeiner Eis'	replik 151-164	(Jes T)
7. 'en kop ordinary kaffe'	replik 165-179	(Frank C)

Endvidere har jeg hvor det var muligt markeret replikkens strukturelle funktion selv om jeg i denne artikel ikke har mulighed for at komme ind på de problemer der er forbundet med denne fastsættelse.

I en uformel dagligdags samtalsituation er ordet frit, og enhver deltager i en samtale har taleret og normalt talepligt. Det bevirker at der ofte kan opstå kamp om ordet og under enhver samtale finder der i det skjulte kontinuerligt en forhandling sted om taleretten (Møller c 1991). For at blive den talende skal man accepteres i denne rolle af de øvrige deltagere. Hvis man ønsker at fortælle en narrativ skal det accepteres af de øvrige samtaleparter da de skal give afkald på deres taleret så længe. En narrativ er normalt en meget kompleks sproghandling hvor den talende har ordet i længere tid, og det kræver derfor ekstra omhyggelig 'taletursarbejde' at få narrativen placeret i talestrømmen (Møller a 1991).

4 Hvordan man får lov til at fortælle sin narrativ

Den udvalgte sekvens består af 7 narrativer hvis overordnede funktion er at underholde og alle narrativerne har en pointe som er underholdende; man kan bemærke den megen latter der er angivet i sekvensen. Det er Svend E der introducerer underholdningsaspektet i forbindelse med fortællingen af sin første narrativ. Det sker i hans replik 5 'det sjoveste jeg har været udsat for', underforstået med hensyn til at skulle gøre sig forståelig i udlandet. Foruden at fastlægge metasproghandlingen 'at underholde', fastlægges narrativens tema: det at skulle tale et fremmed sprog i udlandet, hvilket bliver temaet for hele sekvensen. Narrativ 1 og 2 har den specifikke pointe at det ikke er noget

problem at tale et fremmed sprog, man møder stor velvilje og forståelse hos det pågældende folkefærd. De øvrige narrativer har alle den pointe at det er svært at klare sig på udenlandsk. Der er dog ingen af samtaledeltagerne der lader til at bemærke denne modsætning, da det er underholdningsværdien og ikke det konkrete indhold der er i fokus i denne sekvens.

Foruden en tematisk og metasproghandlingsmæssig integration i forløbet skal narrativen også integreres lokalt i den umiddelbart foregående talestrøm (Polanyi 1989). Svend E som fortæller den første narrativ ekspliciterer sin narrativs sammenhæng med det tidligere tema i sin replik 7 'du taler om mimik ik'. Mimik har på intet tidspunkt været det centrale emne, men det bliver lige nævnt af Jes T umiddelbart forinden Svend E får taleretten. Der er altså mindre tale om en reel sammenkædning end en tilstræbt. Svend E tager et delaspekt af det foregående emne ud og gør det til hovedemne for sin narrativfortælling (om denne adfærd se Jefferson 1978), og det bliver godtaget af de andre samtaledeltagere. Jes T's første narrativ, narrativ 3 replik 56 'der havde jeg sgu større problemer i Frankrig' er ligeledes mere en funktionel sammenkædning end en reel. Svend E's to første narrativer som Jes T indirekte refererer til med udtrykket 'større problemer', var ikke udtryk for at han ikke havde problemer, tværtimod var pointen at faderen ingen havde.

Narrativ nummer 6 er et eksempel på at andre end narrativens fortæller kan præsentere en narrativ, dvs være den der kommer med en abstract. Svend E's abstract i replik 151 kan fortolkes som en invitation til Jes T om at fortælle den narrativ som åbenbart er fælles viden for Svend E og Jes T. Eksemplet er dog mere kompliceret end som så, idet en anden tolkningsmulighed er at Jes T 'stjæler' sin faders narrativ hvad han netop kan gøre da den er fælles viden. Replik 151 rummer begge fortolkningsmuligheder, og hvad Svend E's intention - hvis han i taleøjeblikket selv har vidst det - har været kan ikke afkodes af den sproglige overflade.

Hvis vi ser på replikkerne 102, 103 og 104 sagt af Jes

T er de en del af kommentarerne efter narrativ 4, de støtter et indlæg fremført af Erik M i replik 99 om at fransk er et svært sprog. Samtidig kommer de til at danne optakt til den næste narrativ, nummer 5, fortalt af Jes T fra replik 105 og fremefter: De tre replikker bliver således tilsammen funktionelt til abstract, således at Jes T ikke behøver at præsentere sin narrativ ved hjælp af en abstract når han begynder sin fortælling.

Svend E's replik 101 'jeg kom engang' er interessant derved at vi må formode at den er et forsøg på at få tale-retten for at fortælle endnu en narrativ. Det mislykkes dog totalt. Og hvorfor? For det første formodentlig fordi han uden videre begynder sin fortælling uden at etablere 'gulf-plads' og uden at markere en sammenhæng til den foregående tale. Og for det andet viser det sig at de tre andre ikke har rundet deres diskussion om den foregående narrativs pointe af.

Konkluderende kan vi sige om den interaktionelle narrativ at den har abstract som en del af sin struktur. Abstract'en har dog et andet indhold end hos Labov og har også dermed en anden funktion. Abstract i den interaktionelle narrativ er netop kendetegnet ved at være en annoncering af den kommende fortælling. Den har til funktion at skabe 'gulfplads' og gør det ved at præsentere den kommende fortælling og ved at sammenkæde den med det foregående. Dog behøver abstract ikke at indeholde både præsentation og sammenkædning, men kun en af delene, og endelig kan abstract forekomme i den foregående tale, i så fald bliver abstract ikke en strukturel del af narrativen men kun en funktionel.

5 Hvordan man kommer ud af sin narrativfortælling

Lad os nu gå fra indledningssekvenserne til afslutningssekvenserne. Det kan være svært at afgøre hvor en narrativ slutter, idet vi flere steder har hvad vi kunne kalde 'åbne' slutninger. Hvilken status har fx replikkerne 45 til 50? Svend E har fortalt en historie om et værts-husbesøg i Hamburg hvor han blev berømmet for at tale et godt tysk uden at han havde sagt noget på tysk. Derfra går

han direkte over i en ny narrativ i replik 45. Denne narrativ har samme emne og pointe som narrativ 1. Stedet for handlingen er imidlertid flyttet til en anden lokalitet, en bagerbutik, men stadig i Tyskland og der er en selvstændig pointe i replik 48, begge forhold viser at narrativen strukturelt udgør en afsluttet enhed. Denne analyse giver imidlertid problemer med at fortolke replik 50 der også fortælles af Svend E 'på et tidspunkt når man havde set man havde aldrig sagt et ord du'. I replikkerne 45 til 48 fremgår det at Svend E har sagt noget på tysk. Det skal også bemærkes at mellem Svend E's replikker 48 og 50 har Frank C leet og der har været en mindre pause. Replik 50 kan kun få situationel mening i konteksten hvis den ses som en kommentar til narrativ 1. Sådan bliver den da også forstået af Erik M i hans replik 51 hvor han taler om hvad der skete på værtshuset i narrativ 1. Narrativ 2 kan selv om den strukturelt udgør en selvstændig narrativ forstås som en metastrukturel del af narrativ 1, den har funktion som en yderligere evaluering af narrativ 1's pointe (Toolan 1988:172-174). Noget tilsvarende gør sig gældende i forholdet mellem Jes T's 3. og 4. narrativ hvor 4. narrativs funktion er en evaluering af 3. narrativs pointe. Forskellen mellem disse to narrativer og Svend E's to er af indholdsmæssig art, da Jes T's 4. narrativ er et resumé, men stadig med narrativstruktur, af 3. narrativ, hvor Svend E's anden narrativ var en selvstændig begivenhed.

Ingen af sekvensens 7 narrativer har nogen coda (og jeg kan tilføje at coda i mit materiale med interaktionelle narrativer i øvrigt er meget sjældent forekommende). Hvis jeg sammenligner dette resultat med resultaterne fra mine undersøgelser af monologiske narrativer og Labovs tilsvarende resultater, så viser det sig at den monologiske narrativ har markant flere coda'er end den interaktionelle narrativ. Jeg tror at det kan skyldes at fortælleren af den interaktionelle narrativ har et mindre behov for at 'runde af' og separere sin narrativ fra den øvrige interaktion. Da narrativen ikke er svar på et spørgsmål er der ingen grund til at bruge coda'en som en slags sikkerhedsventil for at undgå

yderligere spørgsmål om hvad der skete.

Der synes således at være en forskel i afgrænsning af narrativen i det sociolingvistiske interview og i gruppesamtalen. Mens det også ifølge Labov er muligt ganske entydigt at pege på begyndelse og slutning i den monologiske narrativ, er det meget mere kompliceret i den interaktionelle. I stedet for at arbejde med entydige afgrænsninger burde man hellere se indledningerne og slutningerne som processuelle forløb hvor man langsomt glider ind og ud af narrativuniverset og hvor der finder en forhandling sted om hvorvidt narrativen skal fortælles eller ej og hvorvidt narrativfortællingen er forbi eller ej. En sådan tilgang er dog ikke uden problemer fordi en funktionel og strukturel afgrænsning ikke behøver at falde sammen.

7 Publikums rolle ved narrativfortælling

Normalt er det sådan at når man er blevet accepteret som fortæller og er gået i gang med at fortælle sin narrativ så vil man få lov til at fortælle den til ende. Publikum vil lade fortælleren fortælle men influerer dog på fortællingen på to måder. For det første kommer de med en lang række 'back channels' i form af 'uhm' 'ja' og latter som indikerer at de er til stede som lyttere og accepterer hvad der fortælles. For det andet: hvis de ikke kan forstå hvad der fortælles kan de bryde ind i fortællingen og bede om yderligere information; i så fald har fortælleren ikke sikret sig strukturelt ved at give den orientering der er nødvendig for at hendes publikum kan forstå fortællingen, men så snart publikum har forstået falder de tilbage i publikumsrollen igen.

Alle narrativerne i den her behandlede sekvens er fra fortællernes side tænkt som underholdende af funktion og publikum accepterer dem som sådanne ved undervejs at evaluere dem i form af latterudbrud. Dog sker der noget andet i narrativ 7, den sidste i sekvensen fra replik 165 og fremefter. Det er den yngste bror, Frank C, som vil fortælle om en oplevelse han har haft i Grækenland. Jeg har registreret

den som en narrativ selv om den efter Labovs definition ikke er det, da den ikke indeholder to complicating action sætninger. Der er dog ikke tvivl om at Frank C's hensigt er at fortælle en narrativ. Han indleder med en 'abstract' replik 165 og to orienteringsreplikker 166-167, og det sker i en sekvens hvor der ellers kun bliver fortalt narrativer. Men han når ikke længere i sin fortælling da storebror Jes T blander sig med replikkerne 168-169. Han imødegår den information som Frank C er kommet med i replikkerne 166-167 og tvinger derved Frank C til at afsløre narrativens pointe i replik 170. Det kan være meget svært at afgøre om Jes T's spørgsmål er 'indbrydende', dvs har til hensigt at opklare noget han ikke forstår, eller 'afbrydende', en overlegen kommentar der skal sætte lillebror på plads. Resultatet er i hvert fald at det ikke lykkes for Frank C at få fortalt sin narrativ, selv om han går igang igen. Problemerne bliver ikke mindre af at Jes T blander sig én gang til i replikkerne 174-175. Heller ikke her kan vi entydigt afgøre om Jes T er indbrydende eller afbrydende. Midt i replik 179 - i hvad der måske skulle være en evaluering - går Frank C uhjælpeligt i stå. Der opstår en længere pause hvor han ikke selv begynder at fortælle og hvor ingen fra publikum kommer ham til hjælp. Tværtimod lader de en udefra kommende lyd blive samtalsens nye tema og afbryder dermed sekvensen med narrativer uden at Frank C får fortalt sin narrativ færdig.

Når en narrativ er fortalt forventes en reaktion fra publikum hvor de markerer at de har forstået den, at den var værd at lytte til eller der opstår en diskussion af narrativens pointe. Replikkerne 51-55 udtrykker enighed i narrativens pointe og latteren markerer at man fandt narrativen underholdende. Replikkerne 123-150 er en diskussion af narrativ 5's pointe, og selv om det kan være svært at følge argumentationen så underkendes narrativens pointe 'at franskmænd er umulige til at forstå andre tale fransk' og i stedet for når man frem til 'at danskere er angst for at bruge prosodiens muligheder og derfor ikke bliver forstået af udlændinge'. I de to omtalte tilfælde er man ikke i tvivl

om at vi har forladt fortællingen af narrativen men fx i replikkerne 84-85 kan man diskutere om de to replikker er en del af fortællerens evaluering af sin pointe som en del af narrativen eller om det er kommentarer fremsat efter fortællingen af narrativen som en yderligere uddybning af pointen, en slags efterreparation på grund af manglende respons fra publikummet.

9 Afslutning

Lad os her til slut resumere de træk vi har fundet ved den interaktionelle narrativ.

Da den monologiske narrativ blev fremkaldt ved feltarbejderens spørgsmål var der ingen problemer for informanten ved at placere den i talestrømmen, den blev fortalt som svar. Den interaktionelle narrativ skal derimod placeres i talestrømmen af den der ønsker at blive narrativfortæller. Narrativfortælleren skal således have sin narrativ til at falde naturligt ind i konversationen og det kan han gøre ved at sikre sig det flg. opfyldt (det skal understreges at de følgende konversationelle spilleregler må anses for at være kulturspecifikke og derved begrænsede i udbredelse uden at jeg dog kan foretage denne afgrænsning særlig præcist):

- 1: Narrativens pointe skal være relevant i forhold til det der tales om og naturligt vokse ud af denne talestrøm.
- 2: Narrativen skal være interageret i den foregående talestrøm.
- 3: Fortælleren skal sikre sig at ingen turtagningssekvenser er igang, dvs at han uden at afbryde kan få guldplads.

Publikum skal som publikum for at opfylde sin konversationelle rolle:

- 1: acceptere rollen som publikum hvad der bl.a. betyder at de skal acceptere at den normale turtagning er sat ud af kraft.
- 2: undervejs i fortællingen markere at de er til stede som et interesseret publikum, at de er opmærksomt lyttende.
- 3: kun bryde ind med taleture som tjener det formål at forstå eller få uddybet hvad der fortælles.

4: reagere på narrativen når den er fortalt, fx ved latter, kommentarer eller indvendinger mod pointen.

I min artikel har jeg udelukkende fokuseret på det interaktionelle aspekt især med henblik på hvordan en interaktionel narrativs indledning og afslutning placeres i talestrømmen, og de deraf følgende problemer med at afgrænse en narrativ fra den omkringliggende talestrøm, ligesom jeg har belyst hvordan et publikum dannes og hvilken interaktionel rolle et sådant publikum har. Jeg har forsøgt at vise hvordan abstract og coda strukturelt forvaltes forskelligt alt efter om narrativen er monologisk eller interaktionel.

Jeg er godt klar over at jeg ikke har fortalt hele historien om narrativsekvensen. Det interaktionelle analyse-niveau er kun et af flere som hver for sig og i fællesskab yderligere kan belyse hvad der sprogligt, socialt og kulturelt foregår i narrativsekvensen. Så: snip, snap, snude, nu er min historie ude.

Referencer:

- Albris, Jon, Frans Gregersen, Henrik Holmberg, Erik Møller, 1988 Inge Lise Pedersen and Ole Nedergaard Thomsen: The Copenhagen Study in Urban Sociolinguistics. Interim Report, Institute of Nordic Philology, Copenhagen
- Gregersen, Frans: Historicitet og situation 1990 Psyke og logos 1, p. 121-137
- Jefferson, Gail: Sequential aspects of storytelling in 1978 conversation, Schenkein (ed.): Studies in the Organization of Conversational Interaction, Academic Press, New York, p. 219-248
- Labov, William: The Social Stratification of English in New York City, Center for Applied Linguistics, Washington D.C 1966
- Labov, William: Language in the Inner City - Studies in Black English Vernacular, Pennsylvania University Press, Philadelphia 1972
- Labov, William: Field Methods of The Project on Linguistic 1984 Change and Variation, Baugh and Sherzer (eds.): Language in Use, Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice Hall, p. 28-53

- Labov, William and Joshua Waletzky: Narrative analysis: Oral versions of personal experiences, Helm (ed.): Essays on the Verbal and Visual Arts, University of Washington Press, Seattle, p. 12-45
- Macaulay, Ronald K.S.: Interviews as Conversations, paper presented at the International Pragmatics Conference, Barcelona juli 1990
- Møller, Erik: Reality - that's Life. A Methodological Discussion of the Perception of Reality in the Sociolinguistic Narrative, Proceedings from The Seventh International Conference of Nordic and General Linguistics, Torshavn 1991 (under udgivelse)
- Møller, Erik: Narratives in the sociolinguistic interview 1991 b Gregersen og Pedersen (eds.): The Copenhagen Study in Urban Sociolinguistics, 1991 (under udgivelse)
- Møller, Erik: Lad talesproget komme til orde! Hansen, Erik 1991 c m.fl. (red.): Auditorium X - Dansk før, nu - og i fremtiden? Kbhvn. 1991, s. 181-204
- Polanyi, Livia: Telling the American Story, 1989 MIT Press, USA
- Ryave, Allan: On the Achievement of a Series of Stories, 1978 Schenkein (ed.): Studies in the Organization of Conversational Interaction, Academic Press, New York, p.113-132
- Sacks, Herbert, Emanuel Schegloff og Gail Jefferson: A 1974 simplest systematics for the organization of the turn taking for conversation, Language 50, p. 696-735
- Toolan, Michael: Narrative. A Critical Linguistic Introduction, Routledge, London
- Wolfson, Nessa: Speech events and natural speech: some 1976 implications for sociolinguistic methodology, Language in Society 5, p. 189-209
- Wolfson, Nessa: The Conversational Historical Present Tense 1982 in American English Narratives, Foris Publica, Dordrecht

Bilag

Svend E = S
Jes T = J
Frank C = F
Erik M = E

P = pause, PP = længere pause, PPP = endnu længere pause
T = tøvelyd
H = hørlig vejrtrækning
/ / = simultan tale

J 1 jaT der må da også være et hav af ufuldstændige sætninger
J 2 men altså fordi man kan se folk og /?(ka-)?/ P se mimik og get-
S 3 /ja/
J 4 og folk sidder og gestikulerer og?(siger)?
nåh ja så forstår man det /ik'/?
S 5 /jaT/ PP

Narrativ 1

A S 6 det sjoveste jeg har været udsat for
O S 7 du taler om mimik ik'/?
O S 8 tsk H T det var engang i Tyskland (rømmer sig)
O S 9 der får man jo ikke når man sidder inde på sådan en café eller en restaurant lov til at sidde alene ret længe vel'? HP
O S 10 jeg sad med en bajer
O S 11 H tsk og så kom der P i løbet af et øjeblik så var vi fem mennesker
O S 12 H tsk og P de sludrede som bare fanden
O S 13 H tsk og jeg sad bare og grinede når de andre grinede
O S 14 ogT P?(sagde)? 'jaja' (med tysk udtale) P /ogT/ PP
E 15 /latter/
F 16 /latter/
O S 17 'nein nein' og hvad fanden man ellers kunne finde på ik'/? P
E S 18 ellers sagde jeg ikke noget vel'?
O S 19 HH tsk så på et tidspunkt
O S 20 det varT P der i nitten hundrede og fire og halvtreds PP
O J 21 han er fra /Hamburg/
O S 22 /det var/ dengang der var alt det her skæg medT P Berlin PP
O S 23 og da havde de blandt andet nogle T P tændstikker hvor at de betalte et par pfennig ud af den her tændstikæske H tsk T til P Berlin ik'/? P /for/ løsrivelsen af Berlin P
J 24 /(uforståeligt)/
C S 25 H tsk ogT så bePgdynte de at tale politik P
O S 26 og så vidste jeg dernede T når man begynder at tale politik så- så var det sådan noget der P gik inden for en inderkreds ik'/? P
O S 27 på det tidspunkt var det i alle fald ik'/?
C S 28 H tsk så tænkte jeg nej nu må du sgu hellereT
J 29 bekende kulør
C S 30 T /bekende/ kulør ik'/?
E 31 /latter/
C S 32 såT P for at få et påskud så spurgte jeg hvad det betød det der stod P 'Berlin bleibt Berlin' ik'/? P
C S 33 så kiggede de på mig allesammen forargede ik'/? P
C S 34 H så siger jeg jeg er altså- P
C S 35 så spurgte de om jeg var udlænding P

- C S 36 ja sagde jeg det var jeg altså jeg kom fra fra Danmark H og jeg vidste ikke hvad det betød
 C S 37 så fik jeg forklaringen ik'?
 C S 38 H og så sagde de gudhjælpeme de havde aldrig siddet sammen med nogen P udlænding som kunne så meget godt /tysk/ som jeg P
 E 39 /(fnis)/
 F 40 /(latter)/
 E S 41 og jeg har vitterligt ikke sagt et ord du
 E J 42 ?(hverken ja eller nej)?
 E S 43 ikke sagt et ord P
 E 44 (latter) P

Narrativ 2

- O S 45 og ligesådan også når du kommer ind i T P
 C S 46 jeg havde været inde i T P en bagerforretning eller noget
 C S 47 man sagde bare 'so einer so einer so einer' (leende)
 S 48 så fik man bare skyld for at man talte skidegodt tysk /ik'/?
 F 49 /latter/ P

Narrativ 1

- E S 50 på et tidspunkt når man (leende) havde set man havde aldrig sagt et ord du
 E 51 (latter) du må have grinnet på de rigtige steder
 S 52 ja
 F 53 ja ja
 S 54 (latter) PPP
 E 55 (latter) PPP /(uforståeligt)/

Narrativ 3

- A J 56 /nej ?(der)?/ havde jeg sgu større problemer i Frankrig PP
 A J 57 det kunne de ikke forstå P ikke en brik af det jeg sagde
 E 58 (latter) PP
 O J 59 jeg kan huske jeg skulle ind og købe en melon PP
 C J 60 og så tænkte jeg nu starter du med en P femfrank P
 O J 61 fordi det varT jo P der stod et eller andet det kostede så
 O J 62 som om det var et par jeg ved ikke et par hundrede gram eller
 O J 63 ?(altså)? jeg ved sgu ikke hvor meget det var P
 C J 64 men så rystede hun på hovedet P
 C J 65 og så fik den fem frank til P
 J 66 til sidst så havde jeg fandeme
 O J 67 der lå der sådan en stabel frank ik'? P
 C J 68 H og så kom der en derT kunne engelsk
 O J 69 der var det hele det viste sig om jeg ikke havde mindre end en femfrank P
 F 70 (lat/ter)/
 E 71 /(latter)/
 O J 72 /H der stod/ en masse mand
 E J 73 jeg blev helt P helt perplex du
 C J 74 jeg skovlede frank op PP
 S 75 (latter)
 C J 76 (uforståeligt) ?(jeg tænkte)? hun bare hun skulle bare

- have sagt ja tak ik'?
 C J 77 så havde jeg betalt fire hundrede kroner for en melon du /eller/ sådan noget
 E 78 /(latter)/ (latter)

Narrativ 4

- C J 79 og man stod uden for forretningen og forberedte på sit bedste skolefransk PP
 C J 80 så kom man ind PP
 C J 81 'øøh' (fransk lyd)
 R J 82 ?(hun)? /forstod/ ikke en skid du PP
 F 83 /(latter)/
 J 84 og engelsk var de ikke særligt gode til P
 J 85 og f- tysk kunne de slet ikke PP
 F 86 ?(men)? de gider simpelt hen /bare ikke/
 J 87 /men/ du ved Suzette hun sagde jo også at de varT P ekstremt snobbete i Paris ik'?
 J 88 de kunne jo dårligt /forstå/ hvad hun sagde fordi hun kom fra Marseille PP
 F 89 /hm/
 S 90 ja
 J 91 det var sådan det værste af det værste Marseille ik'?
 J 92 detT P H hun havde ikke meget tilovers for parisere
 S 93 neTj
 E 94 tsk
 F 95 ?(det)? havde jo nok ikke været ret meget anderledes i Marseilles ?(ik'?)? PP
 E 96 (latter)
 J 97 sikkert ikke du
 F 98 end de var i Paris PP
 E 99 jeg synes også fransk det er svært P
 E 100 detT
 S 101 /jeg kom engang/
 J 102 /jamen også fordi/ du kan sige med alle de ord ik'?
 J 103 men så fordi dine nasaler ikke er rigtige eller trykket P så s- s- sT- sT k-
 J 104 jeg ved ikke om det kan gøre så stor forskel

Narrativ 5

- C J 105 jeg kan huske jeg sad og bad om nogetT noget 'pain' P
 O J 106 det skulle betyde brød ik'? P
 E J 107 og han forstod ikke en skid den her tjener
 C J 108 så måtte jeg over og pege
 C J 109 'mais oui pain'
 J 110 og så kom /?(jeg)?/
 F 111 /(latter)/
 E 112 /(latter)/
 J 113 ja ja den er /(uforståeligt)/ du PP
 S 114 /(latter)/
 E 115 /(latter)/
 J 116 lige præcis du
 J 117 jeg kunne sgu ikke (uforståeligt)
 E J 118 jeg kunne godt /høre der var/ forskel
 S 119 /(latter)/
 F 120 /(latter)/
 E 121 /(latter)/

E J 122 men altså PP om man /siger brød/ (udtalt brø:) eller
brød ellerT P
F 123 /(uforståeligt)/
F 124 nå men fransk det er også sådan 'auw auw auw' P /meget/
T P mumlende ik'?

E 125 /(latter)/ jo
J 126 ?(nej men)? jeg ved ikke P
S 127 jeg har somme tider troet jeg talte fransk
S 128 så opdagede jeg det var piben der (leende) snorkede
/(latter)/
F 129 /(latter)/
J 130 det har også noget at gøre med manT T PP man vil ikke skabe
sig ik'? P
J 131 altså det danske sprog er /sådan/ P rimeligt P
F 132 /ja/
J 133 der er ikke de der store udsving
E 134 nej
J 135 og det er helt ekstremt med engelsk ik'? når man hører
/det/
F 136 /ja/ P det virker sådan
J 137 sådan rigtigT oxfordengelsk ik'?

J 138 de kører jo op og ned /ik'/?
F 139 /ja/
J 140 hør sådan en som Terry Thomas eller sådan en snakke ik'?

J 141 derT P H /er du helt oppe på det høje ik'/?
F 142 /(uforståeligt)/
S 143 det kan man faktisk ikke få sig selv til at sige du
J 144 nej for det virker krukken og ska/bet/ ik'?

S 145 /ja/
S 146 ja
J 147 fordi dansk /det er jo beg- P begrænset hvor/ meget T
S 148 /de synger jo næsten på det ik'/?
S 149 kan man godt sige PP
J 150 de kører op og ned PPP

Narrativ 6

A S 151 men at de ikke vidste hvad en 'allgemeiner eis' var det
kunne jeg ikke fatte endnu
E 152 (lat/ter)/
F 153 /(lat/ter)

A J 154 en 'all- allgemeiner eis'

C J 155 jeg vil gerne jeg vil have en ganske almindelig is en
algemeine PP

C J 156 'ahrn P keine allgemeine P erdbeer P zitrone P aber
allgemeine' PP (latter)

E 157 (lat/ter)/
S 158 /(lat/ter) ahh nej

C J 159 'fri/sko'/
E 160 /(lat/ter)

E S 161 (latter) det havde vi meget diskussion /om/
J 162 /det/ (uforståeligt) aldrig P

E J 163 /ja hold kæft/
E S 164 det fattede hun ikke

Narrativ 7

A F 165 det minder mig om vi var i Grækenland PP
O F 166 det sku- PP vi skulle have en almindelig kop kaffe da vi

havde spist ik'? PP

O F 167 jeg kunne ikke kunne heller ikke (uforståeligt) skulle
tageT 'nescafé or P orT espresso' ik'?

J 168 jamen kald?(er)? du den 'nescafé'

J 169 det er en almindelig

F 170 jaT det anede jeg jo ikke en skid om /vel'/?
E 171 /(latter)/

F 172 jeg tænkte jeg ville PP

F 173 /'ordinary'/ kaffe

J 174 /nej nej/
J 175 'no no no /ordinary'/

F 176 /(latter)/
E 177 (latter)

F 178 hvad for noget
F 179 han P troede jo han P

J 180 (latter) PPP
E 181 (latter)

J 182 hvad fanden var det P
J 183 var det /hønen/
S 184 /en flyver/ ik'? PP

J 185 ?(nå men)? der lød som nogen der gakkede derude PP
E 186 du har måske fået høns i baghaven